

Παρέμβαση από: Χαράλαμπο Κουρουνδή, Δικηγόρο παρ' Αρείω Πάγω (ΑΜΔΣΘ 8210), μέλος ΔΣ ΔΣΘ Διδάκτορα Νομικής ΑΠΘ, μεταδιδακτορικό ερευνητή, Διδάσκων στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης ΕΑΠ, Καραολή και Δημητρίου 6,2310552400, 6973935087

Παρέμβαση στην ενότητα «Δικηγορία και προκλήσεις της σύγχρονης εποχής»

Η εισήγηση του προέδρου της Ολομέλειας ξεκινά με την επισήμανση ότι αγωνιζόμαστε για να κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενιές περισσότερα από εκείνα που παραλάβαμε. Δυστυχώς όμως, οι προτάσεις του κατατείνουν στη συρρίκνωση των δικαιωμάτων των ασκουμένων και νέων συναδέλφων, στην ουσιαστική εκμηδένιση του πτυχίου τους και στη μετατροπή της δικηγορίας σε έναν αγώνα δρόμου πιστοποίησης προσόντων. Οι θέσεις που θα παρουσιάσω αποτελούν συλλογική επεξεργασία της Εναλλακτικής Πρωτοβουλίας δικηγόρων Θεσσαλονίκης στην οποία έχω την τιμή να συμμετέχω και δείχνουν το δρόμο για έναν τελείως διαφορετικό προσανατολισμό του κλάδου μας.

Βασική μας θέση επί της αργής είναι η κατάργηση της άσκησης, με τροποποίηση των σχετικών διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων. Όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα πρέπει να κατοχυρώνονται με τη λήψη του πτυχίου της Νομικής. Αυτό γίνεται σε μια σειρά επιστημονικών κλάδων, όπως πχ στους μηχανικούς, στους ψυχολόγους, στους δημοσιογράφους κλπ. Η δικηγορική άσκηση, ως θεσμός, είναι κατάλοιπο μιας απαρχαιωμένης πλέον αντίληψης, που είχε κατοχυρωθεί, αρχικά το 1911 με την αιτιολογία από τότε της ανάσχεσης του δικηγορικού πληθωρισμού, έπειτα στον παλιό κώδικα του 1954 και διατηρήθηκε στο νέο Κώδικα που ψηφίστηκε το 2013 διότι συμφέρει τα υψηλότερα στρώματα της δικηγορίας καθώς τους παρέχει άφθονο και φτηνό εργατικό δυναμικό. Πράγματι, ο χρόνος αυτός όσο και να παρουσιάζεται ως μεταβατικό στάδιο από τις σπουδές στην ενεργό δικηγορία, στην πραγματικότητα είναι ένα διάστημα κατά το οποίο δικηγορικά γραφεία (μικρά ή μεγάλα) και δικηγορικές εταιρείες εκμεταλλεύονται με τη βούλα του νόμου ένα ευρύ δυναμικό νέων εργαζόμενων. Η επαγγελματική κατάρτιση την οποία επικαλείται η εισήγηση γνωρίζουμε ότι δεν αποκτάται μέσω της άσκησης, είτε αυτή είναι 15 είτε 18 μήνες. Αποκτάται σταδιακά μέσα από την εμπειρία που αποκτά ο κάθε νέος συνάδελφος αναλαμβάνοντας αυτοπροσώπως υποθέσεις. Επιπλέον, είναι αντιφατικό η εισήγηση να υποστηρίζει προτάσεις που εντατικοποιούν την άσκηση και δυσκολεύουν τις εξετάσεις, επικαλούμενη το φαινόμενο της «τυπικής άσκησης» και ταυτόχρονα να μιλάει για το υψηλό επίπεδο των δικηγόρων. Άλλωστε, ακόμα κι αν κάποιος έμπαινε καλοπροαίρετα στην λανθασμένη και παραπλανητική λογική περί

«δικηγορικού πληθωρισμού», το εύλογο δεν θα ήταν να μπει φραγμός στην είσοδο των νέων δικηγόρων στο επάγγελμα αλλά να τεθεί υποχρεωτικό όριο εξόδου από αυτό, πχ στα 67 ή στα 70 χρόνια.

Οι αλλαγές που προτείνει η εισήγηση χειροτερεύουν ακόμα και τη σημερινή άθλια κατάσταση που διέπει την άσκηση. Τα υποχρεωτικά σεμινάρια θα έχουν ως μοναδικό αποτέλεσμα τον ταξικό αποπληθωρισμό των ασκουμένων, οι οποίοι πέρα από την απασχόλησή τους στα γραφεία και τα μεταπτυχιακά που αρκετοί απ' αυτούς κάνουν, θα φορτωθούν με μια επιπλέον υποχρέωση που δεν θα τους προσφέρει τίποτα. Σημειωτέον μάλιστα ότι αυτή είναι μια αλλαγή που προτείνεται να ισχύσει *hic et nunc*, πριν και ανεξάρτητα από την ούτως ή άλλως προβληματική ρύθμιση περί αμοιβών μέσω ΕΣΠΑ. Με άλλα λόγια, αντί για τον περιορισμό της υπερεκμετάλλευσης των ασκουμένων και τη μεγαλύτερη δυνατή κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους, συζητούμε σήμερα υποχρεωτικά σεμινάρια και δυσκολότερες εξετάσεις, με διατήρηση των ασυμβιβάστων που απαγορεύουν κάθε άλλη δραστηριότητα και της υποχρέωσης καταβολής ασφαλιστικών εισφορών, χωρίς να έχουμε προβεί στα βασικά για τα οποία οι ασκούμενοι απαιτούν ρύθμιση εδώ και τώρα, δηλαδή στην αναγνώριση της άσκησης ως οιονεί σχέσης εξαρτημένης εργασίας η οποία θα πρέπει να ρυθμιστεί τουλάχιστον στα βασικά της στοιχεία, το ωράριο, την αμοιβή που αντιστοιχεί σε αυτό, τις άδειες. Από την πλευρά μας, διεκδικούμε άμεσα την κατάργηση των εξετάσεων για την άδεια, την κατοχύρωση αξιοπρεπούς κατώτατης αμοιβής που να μην υπολείπεται του κατώτατου μισθού και την κατοχύρωση ανεισφορολόγητου. Παράλληλα, δεν κλείνουμε τα μάτια μας στη συνέχεια της υπερεκμετάλλευσης, αυτής που βιώνουν οι κατ' ευφημισμό «συνεργάτες» και στην ουσία μισθωτοί δικηγόροι που εργάζονται ατέλειωτες ώρες σε δικηγορικά γραφεία και εταιρίες, χωρίς καμία ρύθμιση της εργασιακής τους σχέσης, χωρίς καμία πρόβλεψη για την αμοιβή τους, αποστερούμενοι πολλοί από αυτούς ακόμα και από τη δυνατότητα να χειρίζονται δικές τους υποθέσεις. Αυτά είναι τα προβλήματα των ασκούμενων και συνεργατών - νέων δικηγόρων και αυτά θα έπρεπε σήμερα να συζητούμε! Αντίθετα, από την εισήγηση δεν λείπουν και άλλες προτάσεις που θα κάνουν χειρότερη τη δικηγορική καθημερινότητα, όπως η πιστοποίηση ανά κλάδο και, ακόμα περισσότερο, η εξάρτηση της προαγωγής σε παρ' Αρείω και παρ' Εφέταις από σεμινάρια και διαδικασίες δια βίου μάθησης, λησμονώντας την δια βίου «μάθηση» του καθενός μας μέσα από την εμπειρία της καθημερινής παρουσίας στα δικαστήρια.

Ταυτόχρονα, από όλο το πρόγραμμα του συνεδρίου απουσιάζει εκκωφαντικά το μισό του σώματος, οι γυναίκες. Και τούτο σε μια εποχή που η επιδείνωση της οικονομικής θέσης όλων

των συναδέλφων αντανακλάται ακόμα περισσότερο στις γυναίκες, οι οποίες καλούνται να εκπληρώσουν πολλαπλούς ρόλους από τους οποίους απορρέουν εμπόδια για την επαγγελματική τους πορεία. Στην πράξη, η πίεση της μητρότητας και της οικογένειας λειτουργεί ως ένα αόρατο δίχτυ αποκλεισμού, καθώς δεν προβλέπεται καμία ουσιαστική πρόνοια ή βοήθεια για τις γυναίκες συναδέλφους. Η ασφαλιστική κάλυψη για τις εξετάσεις και τη γέννα είναι μικρή και δεν προβλέπεται καμία δαπάνη για την απώλεια εισοδήματος που έχουν κατά το διάστημα της αναγκαστικής αποχής τους από την εργασία. Ταυτόχρονα, τα φαινόμενα υποτιμητικής συμπεριφοράς κατά την άσκηση της δικηγορίας δεν έχουν καθόλου εκλείψει. Δεν είναι σπάνια δυστυχώς τα φαινόμενα έλλειψης κατανόησης και σκληρότητας εκ μέρους δικαστών της έδρας απέναντι σε κυοφορούσες συναδέλφους. Αυτή η κατάσταση πρέπει να αλλάξει, με ρυθμίσεις που θα επιτρέπουν στις γυναίκες να ασκούν τη δικηγορία σε καθεστώς αξιοπρέπειας και θα διαμορφώνουν ένα πλαίσιο προστασίας τους. Τα μέτρα ανακούφισης και άμεσης βελτίωσης της θέσης των γυναικών συναδέλφων που έχει υιοθετήσει ήδη ο ΔΣΘ με ψήφισμά του φέτος στις 8 Μαρτίου πρέπει να γίνουν θέση όλου του δικηγορικού σώματος. Συγκεκριμένα, πρόκειται για την επιδότηση από τον ΕΦΚΑ του εισοδήματος που χάνουν οι γυναίκες κατά το χρόνο της κύησης και έξι μήνες μετά τον τοκετό, την πραγματική κάλυψη από τον ΕΦΚΑ των εξόδων του τοκετού, τη μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών κατά τη διάρκεια της κύησης και έξι μήνες μετά τον τοκετό, καθώς και τη θεσμοθέτηση της εγκυμοσύνης και της λοχείας ως σπουδαίων λόγων αναβολής της δίκης σε ΚΠΔ, ΚΠολΔ και ΚΔΔ.

Συνολικά, το συνέδριο πρέπει να αρνηθεί τη λογική των συνεχών εμποδίων στην άσκηση του επαγγέλματος, από την αυστηροποίηση των εξετάσεων για την άδεια μέχρι τις κάθε είδους πιστοποιήσεις. Αυτή η κατεύθυνση δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την πρόοδο όπως ισχυρίζεται η εισήγηση επικαλούμενη τον Καβάφη. Αντίθετα, αν υιοθετηθεί, θα μας φέρει στην κατάσταση για την οποία προειδοποιεί ο Αλεξανδρινός ποιητής: *«Καινούργιους τόπους δεν θα βρεις, δεν θάβρεις άλλες θάλασσες [...] Έτσι που τη ζωή σου ρημάζεις εδώ/ στην κόχη τούτη την μικρή, σ' όλην την γη την χάλασες».*

Χαράλαμπος Κουρουνδής, μέλος ΔΣ ΔΣΘ